

Forslag

til

Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed

Fremsat den 25. november 1977 af Mølgaard (DR), Ib Christensen (DR), Hjortlund Christensen (DR), Alfred Hansen (DR), Alice Hedegaard (DR) og Lis Starcke (DR).

Kapitel 1.

Almindelige bestemmelser om spredning og fordeling af lyd- og billedprogrammer.

§ 1. Danmarks radio har eneret til ved hjælp af radioanlæg at sprede lys- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse for almenheden.

§ 2. Generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet opretter efter forhandling med ministeren for kulturelle anliggender og Danmarks radio de radiofoni- og fjernsynsstationer, som er nødvendige, og varetager stationernes drift. Udgifterne hertil afholdes forskudsvis af statskassen og refunderes af Danmarks radio efter aftale mellem ministeren for offentlige arbejder, ministeren for kulturelle anliggender, radiatorådet og generaldirektøren for post- og telegrafvæsenet.

Kapitel 2.

§ 3. Danmarks radio er en selvstændig offentlig institution, der ledes af et radiatoråd, jfr. § 5, og hvis virksomhed finansieres gennem afgifter for benyttelse af radiofoni- og fjernsynsmodtagere.

§ 4. Danmarks radio har til opgave at udsende radiofoni- og fjernsynsprogrammer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst bestemt for almenheden her i landet. Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden, og der skal i programudbuddet sikres den størst mulige alsidighed i synspunkter.

Stk. 2. Danmarks radio kan endvidere udøve programvirksomhed på undervisningsområdet, ved udsendelse af kortbølgeprogrammer til udlandet og ved fremstilling af programmer til distribution på anden måde end gennem udsendelser.

Stk. 3. Under omstændigheder som krig eller trusler herom samt under overhængende fare for katastrofer, hvad enten de er fremkaldt af naturkræfter eller mennesker, hvorved menneskeliv og værdier bringes i fare, har en minister ret til i Danmarks radios udsendelser at fremsætte udtalelser af faktisk karakter.

Stk. 4. Under strejke eller lockout, som berører fremstilling eller distribution af Lovtidende, har justitsministeren ret til gennem Danmarks radios udsendelser at meddele indholdet af den til Lovtidende bestemte tekst.

§ 5. Radiorådet består af 17 medlemmer og sammensættes på følgende måde:

1) 15 medlemmer vælges direkte af lytterne og seerne efter de i § 6 anførte regler herom.

2) 2 medlemmer udpeges af de fast ansatte medarbejdere i Danmarks radio efter regler, som de selv fastsætter.

§ 6. De direkte lytter- og seervalg til radiatorådet, jfr. § 5, sker efter følgende retningslinjer:

1) Enhver licensbetalende lytter og seer har valgret.

2) Enhver licensbetalende lytter og seer er valgbar. Dog kan personer ansat i Danmarks radio kun vælges som repræsentanter for

medarbejderne, jfr. § 5, pkt. 2, og medlemmer af folketinget er ikke valgbare.

3) Valget foretages i november måned hvert andet år inden den 1. oktober i det kalenderår, hvori valget skal finde sted. Hver kandidat skal anbefales af 500 licensbetalende stillere. Kandidatmeldelsen indsendes til Danmarks radios valgbestyrelse senest den 1. oktober.

5) Valgbestyrelsen består af 5 personer, hvoraf de 3 vælges af radiorådet og de 2 af Danmarks radios faste medarbejdere.

6) Umiddelbart efter 1. oktober offentliggør valgbestyrelsen samtlige valgbare kandidater i Statstidende, i radio og tv samt i alle landets dagblade. Navnene anføres i alfabetisk orden. Kandidatlisten ophænges som plakater på samtlige postekspeditionskontorer, så længe valget foregår.

7) Inden 1. november i valgåret udsender valgbestyrelsen sammen med girokort til betaling af licens for næste halvår stemmeseddel og kuvert til samtlige registrerede lyttere og seere.

8) Gennem programvirksomheden sikres centralt og regionalt en neutral og alsidig oplysning om kandidaterne til valg af radioråd og til valg af programudvalg i tiden fra 1. oktober til valghandlingens afslutning. Programudvalget er ansvarligt herfor over for valgudvalget med ankenulighed over for radionævnet, jfr. §§ 14-16.

9) Hver licensbetaler har 1 stemme. På hver stemmeseddel kan der anføres indtil 5 kandidater, idet stemmen da overføres fra den først anførte til den næste, hvis den først anførte ikke opnår valg - og så fremdeles. Stemmesedlen afleveres i tillukket konvolut, der nedlægges i en forseglede stemmeboks, der er anbragt på postekspeditionskontorerne, samtidig med, at licensbetaling for næste halvår finder sted. Postekspeditionskontorerne sikrer sig, at den (de), hvis navne står på indbetalingskortet, er identisk(e) med indbetaleren(-ne). For licensbetalere, der benytter sig af girering via postgirokontoret, vil postgirokontoret være at betragte som postekspeditionskontor. Konvolutten med stemmesedlen kan da indsendes til postgirokontoret. Postgirokontoret sikrer sig, at kontohaverens navn er identisk med navnet på licensindbetalingskortet. Konvolutterne nedlægges omgående i en forseglede stemmeboks.

10) Umiddelbart efter postkontorernes lukketid den 30. november indsendes, efter nærmere retningslinjer, stemmeboksene til Danmarks radios valgbestyrelse. Valgbestyrelsen optæller derefter stemmerne.

De 15 kandidater, som har opnået flest stemmer, er valgt. Det lytter- og seervalgte medlem, som til enhver tid repræsenterer det største antal stemmer, er radiorådets formand.

Det medlem, som til enhver tid repræsenterer det næststørste antal stemmer, er næstformand.

De kandidater, der placerer sig på 16. pladsen eller lavere i stemmetal, er suppleanter til radiorådet.

Suppleanter indtræder i radiorådet i rangfølge overensstemmende med opnåede stemmetal, såfremt radiorådsmedlemmer afgår eller mister valgbarheden.

11) Umiddelbart efter valget offentliggøres i Statstidende, i radio og tv samt i alle landets dagblade navnene på radiorådsmedlemmerne og suppleanterne. De enkeltes opnåede stemmetal skal anføres.

12) Radiorådet kan supplere sig med særligt sagkyndige. Denne/disse særligt sagkyndige har ikke stemmeret.

13) En repræsentant for generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet og Danmarks radios generaldirektør deltager i radiorådets møder uden stemmeret.

§ 7. Radiorådet er Danmarks radios øverste ledelse og fører tilsyn med, at de i loven fastsatte bestemmelser for institutionens virksomhed overholdes. Rådet fastsætter de almindelige retningslinjer for Danmarks radios virksomhed inden for de i loven givne rammer.

Stk. 2. Radiorådet har den endelige administrative afgørelse i sager, der vedrører Danmarks radios programvirksomhed, jfr. dog §§ 14-16.

Stk. 3. Radiorådet udarbejder for hvert år et budget for Danmarks radios virksomhed. Såvel for budgettet som for dets overholdelse er radiorådet ansvarligt over for lyttere og seere. Budgettet og regnskaber offentliggøres, så snart de foreligger, budgettet dog senest 3 måneder før og regnskabet senest 3 måneder efter regnskabsåret.

Stk. 4. Radiorådet er ansvarligt for stillingsnormativ inden for Danmarks radio. Dette offentliggøres.

Stk. 5. Radiorådet fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 8. Radiorådet virker tillige som programudvalg og nedsætter de underudvalg, der skønnes ønskelige.

Stk. 2. Regler om udvalgenes virksomhed, kompetence og sammensætning fastsættes i radiorådets forretningsorden.

§ 9. For hvert amt vælges samtidig med valget af radioråd et programråd bestående af de op til 15 lokale kandidater til radiorådet, der har opnået flest stemmer ved radiorådsvalget, og 2 medarbejderrepræsentanter ved Danmarks radios lokale regionalradio (udpeget af de fastansatte medarbejdere her). Programrådene konstituerer sig selv. Medlemmer af radiorådet er dog ikke valgbare som formænd for programråd. Programrådet har til opgave at følge Danmarks radios regionale programvirksomhed og at fremkomme med synspunkter herom over for radiorådet i dets egenskab af programudvalg. Formændene for amternes programråd deltager i møder med programudvalget efter regler, der fastsættes i radiorådets forretningsorden.

§ 10. Udpegningen af medlemmer til radiorådet og programrådene gælder for 2 år fra den 1. januar.

§ 11. Danmarks radios daglige drift ledes af en generaldirektør, der udpeges af radiorådet. Generaldirektøren kontraktansættes.

Stk. 2. Generaldirektøren er ansvarlig for medarbejderansættelse og -afskedigelse i Danmarks radio.

Stk. 3. Generaldirektøren er over for radiorådet ansvarlig for løn- og arbejdsforhold i Danmarks radio.

§ 12. Størrelsen af afgifterne for benyttelse af radiofoni- og fjernsynsmottagere fastsættes af radiorådet i forbindelse med budgetfastsættelsen.

Stk. 2. Afgifterne opkræves af Danmarks radio og indgår i en særlig fond, der benævnes radiofonden og bestyres af radiorådet.

§ 13. Der kan stilles midler til rådighed af statskassen til dækning af udgifterne ved Danmarks radios virksomhed på de i § 4,

stk. 2, nævnte områder. Aftaler om vilkårene herfor træffes mellem radiorådet og den minister, hvis forretningsområde berøres af den pågældende del af virksomheden.

Kapitel 3.

Radionævnet.

§ 14. Radiorådets afgørelser i anledning af klager over programpolitikken eller over bestemte programmer eller programserier, der er udsendt af Danmarks radio, kan af den afgørelsen vedrører, indbringes for et nævn, radionævnet.

Stk. 2. Radionævnet kan kun optage en sag vedrørende klage over programmer eller programserier til behandling, hvis den er indbragt for nævnet inden 4 uger efter, at radiorådets afgørelse er meddelt den pågældende. Radiorådets afgørelser skal indeholde oplysning om adgangen til at indbringe afgørelsen for radionævnet og om fristen herfor.

§ 15. Radionævnet består af 3 medlemmer, der udpeges af højesterets præsident, folketingets ombudsmand og forbrugerombudsmanden for 2 år ad gangen. Et af medlemmerne skal opfylde de almindelige betingelser for at kunne udnævnes til landsdommer.

Stk. 2. Radionævnet konstituerer sig selv.

Stk. 3. Radionævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 4. Udgifterne ved nævnets virksomhed afholdes af radiofonden.

§ 16. Radionævnet kan pålægge Danmarks radio at berigtige fejlagtige oplysninger om faktiske forhold, der er udsendt af Danmarks radio, og kan træffe afgørelse om berigtigelsens indhold, form og plads. Radionævnet kan endvidere pålægge Danmarks radio så vidt muligt at genoprette sket skade ved en kritisk programpolitik. Radionævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Radionævnets udtalelser offentliggøres, og nævnet kan i det enkelte tilfælde pålægge Danmarks radio at give meddelelse om den af nævnet afgivne udtalelse i sine udsendelser og kan bestemme, på hvilken måde og i hvilken form dette skal ske.

Kapitel 4.

Forskellige bestemmelser.

§ 17. Efter regler, der efter forhandling med radorådet fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender, påhviler det indehaveren af en radiofoni- eller fjernsynsmodtager at give Danmarks radio meddelelse om opstillingen af apparatet. Virksomheder, der sælger eller udlejer radiofoni- eller fjernsynsmodtagere til forbrugere, skal efter regler fastsat af ministeren give Danmarks radio meddelelse om stedfundne salg eller lejemål.

§ 18. Overtrædelse af bestemmelserne i §§ 1 og 17 straffes med bøde.

Stk. 2. Ved overtrædelser begået af aktieselskaber, andelselskaber m. v. kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 19. Danmarks radio er erstatningsansvarlig for skade, der retsstridigt forvoldes ved institutionens radiofoni- og fjernsynsudsendelser. Ansvarret gælder dog ikke for skade forvoldt ved transmission af offentlige møder eller af aktuelle begivenheder, medmindre skaden er forvoldt i tjenesten af en ansat i Danmarks radio.

Stk. 2. Erstatning, som Danmarks radio har måttet udrede efter stk. 1, kan kræves

betalt af skadevolderen i det omfang, det findes rimeligt under hensyn til handlingens beskaffenhed, skadevolderens stilling og omstændighederne i øvrigt.

Stk. 3. Skadevolderens erstatningsansvar over for skadelidte kan nedsættes eller bortfalde, hvis det findes rimeligt under hensyn til de i stk. 2 nævnte omstændigheder og til skadelidtes interesse. Erstatning, som skadevolderen har måttet udrede, kan kræves betalt af Danmarks radio i det omfang, ansvaret endeligt skal påhvile institutionen efter stk. 2.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse på skade, der retsstridigt forvoldes ved radio- og fjernsynsudsendelser efter § 4, stk. 3 og 4, såfremt Danmarks radio er blevet pålagt at viderebringe de af disse stykker omfattede meddelelser.

§ 20. Loven træder i kraft den 1. januar 1978.

§ 21. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Alsidigheden.

Som det vigtigste programpunkt er alsidighedskravet understreget i forslaget.

Radiatorådsvalget.

Det mest markante nye i forslaget er det direkte lytter- og seervalg af radiatorådet.

Dette sker af praktiske grunde i forbindelse med licensindbetalingen – og lyttere, seere og de, der både er lyttere og seere, er her ligestillede. Hver licensbetaler har én stemme. For at mindske stemmepildrisiko er der dog overførelsesmulighed for stemmer fra en ikke valgt, idet den såkaldte »alternative« stemmeopgørelsesmetode anvendes.

Ønsket om at svække politikerstyringen er baggrunden for, at man foreslår, at folketingets medlemmer ikke er valgbare til radiatorådet på linie med Danmarks radios egne medarbejdere, der dog kan vælges som medarbejderrepræsentanter. I forvejen er interesserne rigeligt sammenblandede, og folketingets medlemmer er alt for travlt beskæftigede med andre anliggender til, at de er egnede som radiatorådsmedlemmer. Radiorådsmedlemmernes loyalitet bør så stærkt som muligt være rettet mod deres vælgere – lytterne og seerne – og ikke mod f. eks. folketingsgrupper, de selv er medlemmer af.

For at begrænse mulighederne for magtmisbrug begrænses radiatorådets funktion ifølge forslaget til 2 år.

Under indtryk af, at ønskerne med hensyn til arbejdsformen kan være forskellige fra tid til anden, er kompetencen til at nedsætte udvalg og fastsætte forretningsorden fuldt ud lagt i hænderne på radiatorådet. Den nuværende ministerkompetence rummer en tilsvarende fleksibel ændringsadgang – men ansvaret et dermed mere politiseret.

Rammerne for radiospredningsvirksomheden og finansieringen.

Efter forslaget overlades det helt til radiatorådet at fastsætte rammerne for radiospredningsvirksomheden. I erkendelse af, at antallet af sendefrekvenser/-kanaler er begrænset, er der ikke i forslaget lagt op til brud med Danmarks radios generel-

le radio- og tv-sendemonopol – men nok til sikring imod misbrug af dette monopol i retning af ensidighed og partipolitisk manipulation. Forslaget er fremfor noget et styrelseslovsforslag for Danmarks radio.

Finansieringsformen fastholdes som licensbetaling. Skattefinansiering er urimelig. De, der ikke har tv og/eller radio, bør ikke tvinges til at betale for driften af Danmarks radio. Forslag herom synes i alt væsentligt blot at tjene det formål at skaffe staten/politikerne endnu større magt over monopolmediet – i direkte strid med intentionerne i dette forslag – eller at øge skattetrykket. Finansiering ved reklame i radio/tv indgår ikke i forslaget, men er naturligvis en mulighed, der kan drøftes uafhængigt af forslagets hovedsigte: at skaffe forbrugerindflydelse. Den afhængighed af særinteresser, der kan udspringe af en sådan finansiering, må imidlertid – sammen med virkningerne for afsætningsmønsteret, distributionen og monopoliseringsgraden i erhvervslivet – overvejes nøje i sammenhæng med den modsat talende kendsgerning, at der snart bliver mulighed for spredning af reklame gennem satellittransmissioner fra andre lande.

Danmarks radios monopol på kabelprogramspredning i henhold til den bestående radiospredningslov er under hensyn til decentraliserings- og valgmulighederne på dette område udeladt i forslaget.

Programrådene.

Den direkte lytter- og seerudpegning af programråd bryder også med »politiseringen«, som den nuværende amtsrådsudpegning indebærer, og den skitserede valgmetode sikrer både en nem procedure og en effektiv kommunikation mellem programråd og radiatoråd på den ene side og programråd og de lokale lyttere/seere på den anden side.

Det medfører både ansvarsforflygtigelse og kommunikationsbrist, at man efter at vælgerne (dem alle) har valgt amtsråd på i det store og hele alle mulige andre præmisser, end hvad der har med Danmarks radios programpolitik at gøre, la-

der amtsrådene vælge programråd. At mange programråd har forekommet unyttige har utvivlsomt baggrund i det udflydende ansvar for og politiseringen af programrådene – og forslaget gør op med begge disse fænomener.

Programråd, bestående af lyttere og seere opstillede til radiorådsvalg, er indvalgt på grundlag af en formuleret radio/tv-politik, og det øger i høj grad lytternes og seernes indflydelsesgrad. Den klare kompetencepræcisering for programrådene bidrager yderligere hertil.

Personalepolitikken.

Forslaget bryder med radiorådets detaljerede indblanding i personalepolitikken i Danmarks radio – af gode grunde. Dette politiske styringsmiddel er blevet så grundigt misbrugt det sidste halvt hundrede år, så det må være på tide at få sat en stopper derfor. Programansvaret må udøves på en bedre måde. Medarbejderindflydelsen styrkes i øvrigt ved den uændrede medarbejderrepræsentation på 2 i det mindre radio- og programråd og ved medarbejderrepræsentationen i amtsprogramrådene. Samarbejdsform og indre ledelsesstruktur lovfæstes i øvrigt ikke ifølge forslaget i erkendelse af behovet for fleksibilitet og udviklingsmuligheder på disse områder.

Radionævnet.

Det nuværende radionævn nedsættes af ministeren for offentlige arbejder. Det bryder forslaget

med – og tildeler 3 uafhængige instanser, der har skabt bred tillid omkring sig (ikke mindst som uafhængighedsfastholdende og borgerretsbeskyttende instanser), udpegningsretten.

Færøerne og Grønland.

Når forslaget ikke dækker Færøerne og Grønland, skyldes det, at Utvarp Farøyars forhold hører under landsstyret, og at Grønlands radios forhold tages op i forbindelse med hjemmestyringskommissionens arbejde. Ud fra netop de selvbestemmelsesretsprincipper, forslaget vil tillægge syddanske lyttere og seere, synes det også rimeligt at lade norddanske selv bestemme over deres monopolmedier.

De mange detaljer i lovforslaget kan naturligvis diskuteres, og forslagsstillerne drøfter gerne ændringer på visse områder.

Afgørende for retsforbundet er det

- at få brudt partipolitikernes magt over Danmarks radio,
- at få etableret et direkte forbrugerdemokratisk styre i institutionen,
- at få etableret frihed for medarbejderne ved Danmarks radio til virkelig at varetage alsidighedsforpligtelsen, som må understreges kraftigt, og
- at få etableret klageadgang til en uvildig og modig instans.